

zum ante annos complures in aliâ Urbe Imperiali habitasset, & à Medico illic ordinario primario, vinum laxat. præscriptum, à cujus primo statim haustu, periculosâ uteri suffocatione est correpta, ut ab eo tempore, à vinis medicatis abstinerit. Plerique Medici haud soliti se accommodare ad agrorum Naturam, præsertim sexus feminei, medicamenta præscribentes concinnata ex variâ ingredientium farragine, odore & sapore Naturæ, valdè adverforum, solum respicientes morbum &

ejus causam, spreta ac neglecta cujusque individui qualitate. Absit ullius jactantiæ suspicio, bona fide asseverare licet, multoties contigisse, ut ex ordine muliebri à me præscripta remedia, absque ullo fastidio assumpserint, cum optato successu, cum ab aliorum ordinatis, præcipitata in deterioreni statum. Id monitum eo fine saltem inferere placuit, ad circumspectius agendum & commodiorem simplicium delectum instituendum.

De morbis Vesicæ.

OBSERVAT. I.

De Stranguriâ & Ischuriâ.

Um Dn. Popius Ulm. 70. ann. Stranguriâ & Ischuriâ torqueretur cum ingenti cruciari, magno conatu, urinam guttatim excernens, quasi instar gravidæ partui vicinæ fatum excludere annitentis. Erat vesica affecta intemperie frigida cum redundantia humorum phlegmaticorum.

Primò clysmâ apl.

℞. Herb. malv. pariet. mer. beton. a. m. i. chamo. melil. aneth. a. m. s. sem. anif. fanic. carvi. an. ʒij. lini. ʒij. dec. ad conf. ʒ. part. In col. ʒx. dif. El. lenit. ʒvi. Hier. s. Gal. ʒij. bened. lax.

ʒiʒ. ol. chamo. ʒiʒ. amygd. d. ʒj. re- reb. dif. in modico vitel. ovi. ʒiʒ. mell. anthof. ʒvi. sal. parum scl.

Sumini apl.

℞. Herb. malv. pariet. chamo. melil. aneth. a. m. i. sem. anif. fanic. carvi. a. ʒij. lini. ʒij. f. 2. sacc. dec. in aq. cal. express. apl. pro fotu.

Post inungendum:

℞. Ung. dial. ʒij. ol. Scorp. ʒiʒ. chamo. aneth. lil. alb. a. ʒij. M.

Magnum præsidium erat:

Ol. still. succini rectific. gut. 6. cum aq. petros. cochl. 2. ʒ. cal. vel jus. Gall.

OBSER-

OBSERVAT. II.

UXOR Dn. Danielis Marii, præfecti ædilitiæ Ulm. ingenti dolore ventris inferioris, cum lotii suppressione laborans, conjectura, à frigidâ vesicæ *du Cægoria* cum materia pituitosa, scuturire.

Primò clystma apl.

℞. Herb. mal. mer. pariet. a. m. i. meliss. beton. a. m. β. chamo. melil. aneth. a. p. 2. fem. anis. fænic. carvi.

a. ʒj. lini. ʒiij. dec. ad med. In col. ʒx. dis. El. diacath. ʒj. diaph. bened. lax. a. ʒij. ol. chamo. amyg. d. a. ʒiβ. vit. i. o. sal. parum. f. cl.

Post usâ infessu.

℞. Herb. pariet. chamo. melil. a. m. ʒ. dec. in aq. sed tandem ol. still. succ. rectific. gut. 6. cum aq. petros. præsentaneam attulit opem.

OBSERVAT. III.

Casus admiratione dignus restituti à sectione calculi vesicæ, derelicti.

CUM quidam civis Ulm. Naturæ melancholicæ, ob calculum vesicæ, securæ lithotomi subjecisset, & sectione administratâ, partim ex residuis frustis calculi fracti, partim ob remanentem exulcerationem, & vulnus non coalitum, immensi restarent cruciatus, & urina valdè cruenta promanaret, nec lithotomus, nec alii tres Medici, quidpiam levaminis adferrent, tandem re velut desperata ad me deventum. Cum observarem ab aliis tantum anodyna & etiam narcotica ordinata, dolori mitigando intentis, & tamen ne minimum solatii succederet, & nihil opis conferrent ad demulcendum dolorem, nec ad exulcerationem vesicæ tollendam infervirent, quæ requirebant citra morsum exiccantia & con-

solidantia, & urinæ acrimoniam contemperantia: Idcirco habens ego respectû exulcerationis, à quâ intensior dolor, accedente etiam urinæ acrimoniâ, concitatus, singulis horis die noctuque aliquoties eam reddere coactus, cum copioso sanguine mixtam.

Pro potu quotidiano (interdicto hydromelite, quo ante usus.)

℞. Liquir. ras. ʒj. pass. min. m. i. Junib. sebest. a. m. β. R. chin. ʒβ. M. de quo ℞. m. i. hord. m. β. dec. in Mens. aq.

Præ cæteris seq. decoctum quasi miraculosum effectum præstitit, & exulcerationem cum urinâ cruentâ sustulit.

℞. Herb. agrim. plant. Equiseti. a. m. β. liquir. inunda. ʒij. dec. in aq. plant.

plant. & beton. a. q. s. ad consumpt.
3. part. In col. lb. s. dil. mell, ros, col.
3 lb. M.

Ipsè æger singulis horis per syringam portionem in vesicam tep. iniecit. Intra 10. dies cum illius uxor urinam mihi contemplandam offerret, deprehendi claram, ne minimo amplius sanguine tinctam. Exin indubia conjectura, collum vesicæ à lithotomiâ laucium, consolidatum. Deinceps remiserunt dolores, ut dormire per totam noctem, & è lecto solus surgere potuerit, cum antea ultra duos menses, lecto affixus, continuus doloribus, cum lipothymis crebris, discruciatu, & quoties uirina reddenda, id factum magno conatu & cruciatu.

Ersi meo consilio & auxilio (ipso lithotomo admirante aliâ suæ artis

perito) astite Gratiâ divinâ, ab affectu lethali cum tanto cruciatu conjuncto, ut ipse æger sæpius circumstantes obtestatus, ut se interficerent, se id pro magno beneficio habiturum, liberatus; sed hospes tam ingratus, ut muneris loco nihil, præter quartam carnis vitulinæ partem, oblatum, exin mihi in votis, illum suo languori conficiendum reliquissim, cum aliâs omni ope humanâ destitutus ultra duos menses, continuus doloribus excarnificatus, Multos etiam florenos pro aliorum Medicorum pharmacis ordinatis, expendere est coactus, absque ullo emolumento, quin sæpius cum detrimento, cum exin dolores multiplicati; à me autem levi impensâ liberatus à tam sævo & aliis invictò malo.

OBSERVAT. IV.

Cum prædictus æger quadriennio post, denuò calculo vesicæ infectus, & per sectionem à lithotomo liberatus, sed circa collum vesicæ, ingens ardor & dolor restaret, nec vulnus duorum mensium intervallo coalesceret, profluente materiâ purulentâ admodum fætidâ, nec aliorum opera esset proficua, ab ipso etiam lithotomo derelictus. Tandem meam opem imploravit.

Pro potu: ℞. R. liquir. ʒj. Chin. ʒss. Jujub. sebest. a. m. s. pass. m. i. de quo. ℥. m. i. hord. m. s. dec. in aq.

Ad infringendam urinæ acrimoniam, Foris circa pubem ad calorem & ardorem mitig.

℞. Ung. Ros. Mel. ʒss. anodyn. ʒij. ol. viol. mucil. sem. cydon. cum aq. plant. extr. a. ʒj. M.

Injectio per syringam:

℞. Sem. cyd. fanugr. a. ʒj. mac. per h. 2. in dec. hord. lb. i. s. exprim. per linteam f. mucilago liquida, cui ad ol. amygd. ʒi. mell. ros. col. ʒj.

Vix bidui spacio post ardor & dolor remiserunt. Absterisa materia purulenta, consolidatio facta per seq.

Z

inje-

injectionem: ꝛ. Agrim. plant. ma. ros. colati. ꝓij. M.
 equif. fanic. alchymill. a. m. ꝑ. dec. in Brevi iterum à tanto malo immen-
 aq. plant. & beton. a. q. ꝑ. ad con- nis redditus, ab aliis desertus.
 sumpt. ꝓ. part. de colat. Ꝛ. ꝑ. i. mell.

OBSERVAT. V.

De causâ generationis calculi præcipuâ.

CUM prædictus Vir præditus fue- rit Natura melancholicâ, quæ red:ndat facibus tartareis, exin nihil miri, quod tam facunda ad productionem calculi vesicæ. Sæpius observavi & hisce oculis lustravi, materiam excretam per vias urinales, crassam & albicantem, sed liquidam ac fluidam, ubi ea aliquandiu aëri exposita & super tabulâ moratâ coaluit, & quasi congeriem copiosi sabuli repræsentavit. Id antea à me non visum, libens inspexi & pergratum exitit, tam commodam oblatam occasionem contemplandi rem rariùs contingentem: cum exin quorundam Medicorum repugnantes opiniones impugnari & refutari queant, dum magnæ inter illos gliscant alterationes, utrum à calidâ, vel frigida intemperie calculorum generatio procedat: Ego neutri assignarem coagulationis causam ac culpam primariam, sed ipsi succo lapidescenti, quo imprægnata materia, suo opte nutu præona ad coalitum. Ut in Macrocosmo fontes reperiuntur, succo lapidescente scaturien- tes, quorum aqua, in suo decursu, limpida apparet, sed si ex suo alveo promanet ac disfluat, in terræ superficie consistens, in tophaceam vertitur substantiam. Notatu dignum judico, quod Gregorius Wernerus tract. de aquis Vngaricis, literis tradidit, de fonticulo prope Zepusium emergente, cujus aqua pellucida effluens, protinus lapidescat, & ex faxeâ illâ materiâ incolas sua ædificia construere, exin dici solitum, illos habitare in domiciliis ex aquâ factis. Quidnî haud absolum, & ipsa experientia suffragium ferat, in Microcosmo consimilem materiam tartaream generari, quæ in calculum abeat. Prout ex luculento superiùs allegato exemplo clarescit. Cum enim Naturâ melancholicæ faculentis scateant excrementis, præsertim quibus obtigit ventriculus imbecillior, & qui magis voraces, in cibo & potu nullum delectam observantes, proin ex indigestione cibiorum, nulla succedat laudabilis *χολησις*, hinc resultent multæ cruditates, à quibus in Epate haud con-
 veniens

veniens sequitur *aipeuritis*, sed succus crudus massæ sanguineæ in venis commixtus, ad Renes & Vesicam delatus, diutinam moram trahens, suo lentore adhærescens, insitâ Naturâ faciliè concrefcit & lapidescit. An non his adjungenda, *idiorrhœgia* seu peculiaris Naturæ, ad calculum procreandum, dispositio, à Genitoribus communicata, in ipso statim seminio delitescens, cum complures reperti, optimi succi cibariis utentes, in quibus tamen, velut lapidicina, copia calculorum pronata. Sed qualis illa sit, haud obvium, nec expeditum, ex ætè determinare. Ad rem magis illustrandam, ad calculi generationem plurimum conferre alicujus subjecti peculiarem dispositionem, à Naturâ insitam, testimonio sint capræ Indicæ, lapidem Bezoarticum, in quodam ventriculi receptaculo, producentes, quorum quinque in orientalium marsupio plerunque contineri, in occidenta-

lium autem decem reperiri, referunt fide digni authores. Ergò facultas illa *Aithoniasis* prædictis animalibus est ingenita, cum aliàs de nullo alio constet animali, iisdem in locis degente, & consimili pastu utente. Quis inficiari ausit, aut refragari, quin in societate humanâ, compluribus iisdem cibariis vescentibus, aliis obtigerit naturalis *Algebris* ad copiam lapidum accumulandam, alii verò ab illo incommodo sint immunes. Prout præcitatus æger, intra decennium quartâ vice per sectionem à Seniore Merckio, nostrate lithotomo, à calculo vesicæ liberatus, nec tum immunis mansit, quin denuò nova recollecta materia, calculosus evaserit, haud dubiè, quintâ vice se lithotomix subjecisset, nî lithotomus ille dudum defunctus, & ita miserimus ille Vir, omni humanâ ope destitutus, à chronicis & immensis cruciatibus, viribus attritis, ex hac calamitatum valle, migrare est coactus.

OBSERVAT. VI.

De Dysuria gravissima à calculo vesicæ causata,
disquisitio.

Cum quidam Ecclesiastes Ulmen-
sis, in summo Templo, sexagenarius, corporis habitu melancholico præditus, statura brevior & crassior, facie livida, capillis & barbâ nigris, sed canitie respersis, cum ali-

quandiu dysuriâ & stranguriâ gravissimâ, seu urinæ difficultate & ingenti cruciatu exagitatus, sæpius die noctuque lotium reddendo in paucâ quantitate, immenso semper cum dolore, sat diu post urinæ excretio-

Z a

neno

nem perdurante, eam dum per canalem commearer, acerrimam sentiens, instar aceti acutissimi, collum vesicæ lancinantem, ut corrosionis metus impenderet, ob insignem acrimoniam humorum, qualitatem vitriolatam prodentium. Urina alba cruda, sæpius turbida & graveolens reddita. Primâ vice accersitus, cum observarem redundantes humores corruptos acorem præferentes, ordinavi hydromel laxat.

℞. R. Enul. fenic. polyp. rec. an. ʒij. herb. beton. hyss. card. b. adiansi utr. a. p. i. fol. sen. s. l. ʒj. agar, rec. trô. ʒij. Rhab. El. ʒiij. crem. Tart. ʒj. liquir. ʒiij. dactil. Jujub. a. ʒij. gal. mia. ʒij. f. sac. pro Menf. hydromel.

Singulis matutinis quart. ʒ. interpolatis diebus hausit & operationem cum *Evangelia* tulit. Corpore à spurcicie humorum probè évacuato, cum dysuria non cederet, à meridie vocatus, auditâ magnâ querelâ, de magno cruciatu, in excernendo lotio, ilicò curavi adferri ol. stillat. cârvi, cujus gut. ʒ. cum 2. cochl. jusc. macri cal. obtuli, & confestim levamen sensit, sequenti nocte probè dormivit, bis tantum urina reddita, multo minori cum molestiâ, eo medio aliquoties reiterato, ab omni gravamine liber ac immunis evasit: sed vitrea sanitas visâ, quin post octiduum, dysuria recrudesceret, me inscio, cujusdam feminae suadelâ, usus aquâ diureticâ, exin sat copiosa ma-

teria sabulosa, commixtis interdum granis majusculis, colore rufâ, per vias urinales, citra vllum dolorem excreta, dum transiret per penem, sed tum demum cruciatum percepit, ubi urina reddita. Urgentibus doloribus, me denuò accersiri curavit, cum animadverterem querelam, de cruciatu circa finem excretionis urinæ, tantum molestante, & sabulum crassiusculum cernerem, artificiosâ fretus conjecturâ, palâm asserui, id mali aliunde provenire non posse, quàm à calculo vesicæ, ejus collum, si commotus, vellicante ac lancinante, cum & ipse Hippocr. l. 4. aph. 79. astruat, quibus sabulosa in urina subsidunt, calculo vesicæ laborare. *Esti aphorismus ille non semper congruat cum Experientia, cum & arenosa in urina sint conspicua sæpius, absque ullius calculi in Renibus & Vesicâ, præsentia. Sed me imprimis impulit & indubium argumentum subministravit, in illius ægri vesicâ, calculum residere, dum dysuria & stranguria, quoties lotium reddendum, multo intensior & acerbior, & quidem in fine excretionis urinæ dolore magis urgente & aliquandiu perseverante, id indicio, eam molestiam à calculo resistente, collum vesicæ stimulante, provenire. Cum aliàs, si merè arenosa, in urinâ hæreant, & aliquam molestiam pariant, ab ejectione, symptomata mirentur & evanescent, in illo autem*

antem subjecto exasperata, luculento fuere testimonio, a residuo calculo, sua aspredine percellente, tantum concitatum tormentum. Sed hac in ea gentiina & Rationis fulcris in-nixa crisi, spretâ ac neglectâ, experiri contigit quosdam refractarios, me-
 rum adesse sabulum putantes. Qui-
 dam lithotomus jactitabat, si calcu-
 lus in vesicâ resideret & vel pisi ma-
 gnitudinem vix excederet, se cathe-
 tere immisso, illum deprehensurum.
 Sed ille seipsum & alios duos Me-
 dicos sefellit. Cum enim semestris
 spacio post, quidam Juvenis Patri-
 cius chronico dolore vesicæ infesta-
 tus, se illi explorandum commisit-
 set, negavit calculi præsentiam. Exin
 consilio Medicorum, qui illi a veri-
 tatis orbitâ multum deflectenti, fi-
 dem accommodantes, rati, dolorem
 illum a frigida vesicæ dyscrasiâ &
 materiâ phlegmaticâ concitari, in
 thermas ferinas fuit ablegatus, sed
 spe inani. Etenim æger ille, post ali-
 quot dierum moram, convulsioni-
 bus Epilepticis est correptus & a
 morte abreptus, eo defuncto & ca-
 davere referato, in vesicâ grandior
 calculus oblongus (eum ipse vidi)
 f.ij. pendens fuit repertus. Exin re-
 luctet, quam incerta sit calculi vesi-
 cæ probatio, cum & præstantissimi
 lithotomi non raro decepti, haud
 abs re vel unicum singularem & no-
 tabilem casum inserere, cujus men-
 tionem facit Marcellus Donatus d.

Histor. mirab. de Præfecto Ducis
 Mantuani, quem Medici omnium
 signorum concursu, calculo vesicæ
 laborare, sint arbitrati, ut de majori
 constaret certitudine, aliquot peti-
 tissimi Chirurghi sunt convocati, qui
 Syringâ argenteâ impositâ, se nul-
 lum lapidem sentire, constanter una-
 nimi consensu, affirmarunt. Cum
 autem omnia præsidia medica fru-
 stranea, Patiens ille Patavium se con-
 tulit, famâ Gabrielis Fallopii excel-
 lentis. Medico-chirurgi concitatus,
 eâ spe conceptâ fore, ut restituatur
 in integrum. Fallopius omnia signa
 calculum attestantia conspicatus,
 eum in vesicâ residere asseruit, sed
 cathetere immisso, se calculum non
 sentire, sapientis est admiratus. Quare
 æger ille omni spe destitutus, Man-
 tuâ reversus, ab immensis doloribus
 confectus tandem e vitâ decessit:
 cadavere resecto, insignis calculus
 in vesicâ repertus, sed undique co-
 piose ac viscoso phlegmate, velut
 pelle involutus, integumentum il-
 lud erat obstaculo, quod nimis ex
 Syringæ contractu, lapidis ictus de-
 præhensus. Hæc proferre in medi-
 um placuit, pro cautela, ad circum-
 spectius agendum. Cum ad nostram
 ægrum curandum alterius insu-
 per Medici opera requisita, & hujus
 opinio, in *Agrynois* & *Degegnis*, a meâ
 sententiâ dissentanea, dum ego pro-
 posui medicamenta in nostris offi-
 cinis præstantia & ab antiquioribus

Medicis præstantis. per multa lustra, maximo cum fructu & encomio, usurpata, illo autem renitente & laudibus quasi ad astra evehente, aquam diureticam, in quodam nostrate cœnobio, destillari solitam, cum Natura mea à contentionibus aliena, vehementer repugnare, inconsultum duxi, cum & ægri, & quarundam fœminarum animum eò inclinare adverterem, libens cessi, & ad præcavenda majora inconvenientia, ægrum non amplius visitans, illi soli curam reliqui, tacitâ mente præsumens, illam jactantiam fore irritam. Etsi mihi haud ignotû, aquâ illam monachalê, in fabulosâ materiâ & exiguis lapillis propulsandis, sat proficuum, at in calculo vesicæ abigendo, præsertim si major, infirmam, imò noxiam æstimo. Cum pleriq; practici, diuretica imprimis fortiora, in calculo vesicæ ceu perniciofa, dissuadeât, eò magis, si corpus impurum, dum loco vehiculi inserviunt, & excrementa, per vias urinales deducunt ad Renes & vesicam, fomentum & augmentum calculo subministrant. Idem Gal. lib. 5. de med. simpl. facult. 13. astruit, instituta comparatione cum iis, quæ lac coagulare solita, separando serosas partes, reliquum indurant: Haud secus valida diuretica, excrementa attenuando, subtiliores eorum partes per vias urinales amandant, crassiores autem inspissant & coagulandi

occasionem præbent, præsertim in Naturis melancholicis, quali æger ille præditus, quæ fecibus tartaræ scætant.

Accedit, quod diuretica lithontriptica ad vesicam pertingentia, abstersâ materiâ molliore, ceu sabulosâ, eam cum lotio exterminant, calculum autem residuum asperum & angulosum reddunt, majorem dolorem concitantia, liber id luculento comprobare exemplo. Quidam Juvenis Ulm. calculum habens in vesicâ, sat diu eum tolerans citra notabilem dolorem: cum autem cujusdam Medici consilio, uti capisset aquâ illâ monachali, eam aliquandiu continuando, indices intensior dolor illum torst, ut tandem lithotomiæ se subjicere sit coactus, astite etiam illo Medico. Cum calculus à lithotomo exemptus asper & inæqualis in circumferentiâ apparuit, in medio autem perforatus. Ex in lithotomo ad Medicum præsentem conversus, graviter objurgavit, & culpam imputavit, quod miser ille ad sectionem admittendam compulsus, cum alias si ab aquâ illâ abstinuisset, per complures annos, tolerabili dolore, vitam transigere, ob calculi lævorem, licuisset. Cum haud levis altercatio inter Medicos, utrum calculus vesicæ, per lithontriptica qualiacunque sit curabilis, Etsi prostant quædam exempla restitutorum, tamen Fabricius Hilda-

nus

nus celebratis. ille Chirurgus, pro-
pendens in partem negantem, asse-
verare non dubitat, se neminem
unquam vidiſſe, per interna medi-
camenta ſanatum, quin tandem, ur-
gente neceſſitate, lithotomiæ ſe
commiſerit. Etſi in Juvenibus interdum
medela per lithontrica ſuc-
cedat, ſi calculus friabilis, non com-
pactus ac ſolidus, ac in corpore ſeni-
li, omnino *admirari* ille cenſet, haud
deſunt rationes ſuffragantes. Ipſe
Hippocr. lib. 6. aph. 26. palam aſſe-
rit: Renum & veſicæ vitia ſeu do-
lores (ut calculus & ulcera) vix cu-
rantur in Senioribus. Ratio eſt in
promptu, ob defectum caloris nati-
vi, qui alias omnium operationum
naturalium *omnes* præcipuus, &
morborum domitor, quo languente,
etiam virtus expulſiva, in dimoven-
dâ materiâ morbificâ, torpida, & di-
geſtiva ad concoctionem promo-
vendam, infirma, exin etiam viarum
ſeu vaſorum anœſtia prohibet tran-
ſitum excre. titiis ſuperfluitati-
bus. Rem ita ſe habere, æger ille il-
luſtri ſit documento. Etſi enim ha-
tenuſ per complures meſes, va-
ria medicamentorum contra calcu-
lam ſarragine exagitatus, & interdum
ſpes affulgeret melioris ſtatus,
dum quotidie labuloſa materia cum
urina excreta, agro id ſolatii ſugge-

ſtum, calculum ſenſim ac pedeten-
tim, diminutum ac reſolutum iri, ſed
ſpe inani.

Aſt quid cauſa, cum ultra annum,
arenoloſa materia in copia rejecta à
calculo per diuretica abraſa, ut con-
jectura rationi conſona, ipſum ſuc-
ceſſu temporis, ceſſurum. Succur-
runt rationes probabiles, quò minus
id fieri queat, indigitantes. Etſi à
calculo pars mollior ac friabilior ab-
ſterſa proceſſerit, relicta autem ſoli-
dior & aſperior reddita, acerbioſam
dolorem concitavit. Accedit, cum
æger annum ætatis ſexageſimum ex-
ceſſerit, ob defectum caloris, per in-
diſteſtionem, alia materia cruda, de
novo, accumulata, calculo priori ad-
glutinata, coadjuvante pravâ veſicæ
ad calculum generandum, diſpoſi-
tione, coaleſcat, & ita proceſſus qua-
ſi in infinitum eſſet inſtituendus te-
merè. Cum autem omnibus mediis
fruſtraneis, ſeſquiannuo ſpacio poſt,
æger ille deſunctus, ejus cadavere
aperto, ipſa *diroſia* demonſtravit &
in apicum protulit, geminos calcu-
los aſperos, quorum grandior ovi
gallinacei magnitudinem & for-
mam uncias tres ſenis, pendens, mi-
nor drachmas ſex, repræſentavit, &
ita tandem veritas, quæ temporis ſi-
lia, victrix evaſit.

De